

17 Μαΐου 2020

π. Ιωάννης Μέγιεντορφ: Ο γάμος ως μυστήριο

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Εδώ κρύβεται ένα μεγάλο μυστήριο, που σας διαβεβαιώνω ότι αναφέρεται στη σχέση του Χριστού και της Εκκλησίας»(Εφ. 5,32). Στο πέμπτο κεφάλαιο της επιστολής του αποστόλου Παύλου στους Εφεσίους ανακαλύπτουμε την ξεχωριστή έννοια του χριστιανικού γάμου, εκείνο το ουσιώδες συστατικό, το οποίο δεν μπορεί να υποταχθεί ούτε στην ιουδαϊκή χρησιμοθηρία, ούτε στην αυστηρή προσήλωση στο γράμμα των νόμων του ρωμαϊκού κράτους. Αυτό το ιδιαίτερο γνώρισμα του χριστιανικού γάμου συνίσταται στη δυνατότητα που προσφέρεται, αλλά και στην υπευθυνότητα που αναμένεται από τους δυο συζύγους, άνδρα και γυναίκα, να μεταποιήσουν τη γαμική συμφωνία ή το γαμικό συμβόλαιο σε πραγματικότητα της Βασιλείας του Θεού.

Κάθε άνθρωπος αποτελεί μέλος της παγκόσμιας κοινότητας, αφού είναι πολίτης της χώρας καταγωγής του και μέλος της οικογένειας που τον ανέθρεψε. Δεν μπορεί να ξεφύγει από τις βιοτικές ανάγκες και επιταγές της υλικής του υπόστασης και οφείλει να εκπληρώνει τις ποικίλες κοινωνικές του υποχρεώσεις. Το Ευαγγέλιο δεν αρνείται την υπεύθυνη διαχείριση του κόσμου και της ανθρώπινης κοινωνίας από τον άνθρωπο. Η αληθινή χριστιανική διδασκαλία ποτέ δεν στρατεύθηκε σε μια στείρα άρνηση του κόσμου. Ακόμη και οι μοναχοί προσφέρουν μια ιδιόμορφη, αλλά χαρακτηριστική για την υπευθυνότητα της, υπηρεσία στον κόσμο, αρνούμενοι, όχι την ύπαρξη και τη σπουδαιότητα του, αλλά την αξίωση του να εξουσιάζει τον άνθρωπο και να επιβάλλει περιορισμούς στην ελευθερία του.

Η κλήση του ανθρώπου, που προσδιορίζεται από την προσπάθεια του να επιτύχει

την ομοίωση του με την «εικόνα του Θεού», σύμφωνα με την οποία είναι πλασμένος και η οποία βρίσκεται κρυμμένη μέσα του, είναι πρώτα απ' όλα μια άνευ ορίων, μια θεόσταλη και θεοκίνητη θα λέγαμε, μια πλήρως ελεύθερη χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων που του δόθηκαν με τη δημιουργία του. Η κλήση του αυτή περιλαμβάνει, ακόμη, τη λαχτάρα, τη νοσταλγία του για το απόλυτο Καλό· για τις ουράνιες μορφές της μοναδικής Ωραιότητας· για την αληθινή Αγάπη· για τη δυνατότητα που του χαρίζεται, ώστε να ζήσει μια πραγματική εμπειρία του μόνου Αγαθού, δηλαδή του Τριαδικού Θεού. Διότι γνωρίζουμε πολύ καλά ότι αυτός ο ίδιος ο Θεός είναι Αυτάγαθος και πηγή αγαθότητας, Αυτωραιότης και πηγή κάθε ομορφιάς και -όχι απλά μόνο η Αγάπη, αλλά- ή πληρότητα της Αγάπης. Είναι Αυτός που αγαπά με ένα ξεχωριστό και μοναδικό τρόπο τον άνθρωπο. Προς Αυτόν μπορεί ο άνθρωπος να καταφεύγει. Τη φωνή Του μπορεί να ακούει και την αγάπη Του να γεύεται. Γιατί για το χριστιανό ο Θεός δεν είναι μια Ιδέα που οφείλει να κατανοήσει, αλλά ένα Πρόσωπο που καλείται να συναντήσει: «εγώ είμαι αχώριστος από τον Πατέρα μου κι εσείς από μένα κι εγώ από σας». Στο πρόσωπο του Θεού ο άνθρωπος ανακαλύπτει την ίδια την ανθρώπινη φύση του, ακριβώς επειδή δημιουργήθηκε «κατ' εικόνα Θεού». Και ο Χριστός, επειδή είναι αληθινός και τέλειος Θεός, αποκάλυψε στην πληρότητα της και την αληθινή ανθρώπινη φύση, όχι εξαιτίας της παντοδυναμίας της θεότητας Του, αλλά επειδή είναι τέλειος Θεός. Σ' Αυτόν αναγνωρίζουμε τη θεϊκή φύση ως το αληθινό πρότυπο της ανθρώπινης.

Όταν ο άνθρωπος βαπτίζεται και ενώνεται σε «ένα σώμα» με τον Χριστό με τη Θεία Ευχαριστία, τότε ακριβώς γνωρίζει πληρέστερα τον αληθινό εαυτό του. Αποκαθιστά μια πιο αληθινή σχέση με τον Θεό και το συνάνθρωπο του και έπειτα μπορεί να επιστρέφει στις εγκόσμιες δραστηριότητες του, γεμάτος από όλη τη θεόσταλη και χωρίς όρια δυνατότητα της δημιουργίας, της διακονίας και της αγάπης.

Επομένως, όταν ο απόστολος Παύλος ονομάζει το γάμο μυστήριο, εννοεί ότι με τη γαμική ένωση ο άνθρωπος δεν ικανοποιεί μόνο τις σεξουαλικές ανάγκες της γήινης, βιολογικής ύπαρξης του, αλλά επίσης -εξαιτίας αυτής της ένωσης- συνειδητοποιεί και κάτι πολύ σπουδαίο, που αναφέρεται στο σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε, δηλαδή στη δυνατότητα εισόδου και μετοχής του στο χώρο της αιωνιότητας, στη Βασιλεία των Ουρανών. Για να επιβιώσει στο κοσμικό περιβάλλον, ο άνθρωπος έχει προικισθεί με μια ποικιλία χαρισμάτων και δυνατοτήτων σωματικών, διανοητικών, συναισθηματικών. Αλλά η γήινη ζωή του περιορίζεται ασφυκτικά από το χρόνο. Όμως, η αναγέννηση του «εξ ύδατος και πνεύματος», δηλαδή η βάπτισή του, του προσφέρει τη δυνατότητα μετοχής του στη Βασιλεία του Θεού. Με την Ανάσταση του Χριστού, αυτή η Βασιλεία έγινε μια

προσπελάσιμη για τον άνθρωπο πραγματικότητα, που τώρα πια μπορεί να τη γευθεί και να συμμετέχει σ' αυτήν.

Ονομάζοντας, λοιπόν, το γάμο μυστήριο, ο απόστολος Παύλος δηλώνει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο ότι ο γάμος κατέχει πλέον τη θέση του στη Βασιλεία των Ουρανών. Ο άνδρας, ως φυσική οντότητα, ενώνεται στο γάμο με τη διαφορετική βιολογικά φυσική οντότητα της γυναίκας του «εις σάρκα μίαν», γίνονται μια ύπαρξη, ακριβώς όπως ο Υιός του Θεού με τη σάρκωσή Του παύει, να είναι μόνο ο εαυτός Του, δηλαδή Θεός, και γίνεται επίσης άνθρωπος, έτσι ώστε η σύναξη του λαού Του να μπορεί να αποτελέσει το σώμα Του. Αυτός είναι ο λόγος που τόσο συχνά σε διηγήσεις του Ευαγγελίου παρομοιάζεται η Βασιλεία του Θεού με γαμήλιο πανηγύρι. Εκεί βρίσκουν την εκπλήρωση τους οι οράσεις των προφητών, που μιλούν για το γάμο του Θεού με τον εκλεκτό λαό Του, τον Ισραήλ. Και αυτή επίσης είναι η αιτία, που μόνο ένας πραγματικά χριστιανικός γάμος μπορεί να είναι ξεχωριστός, όχι ως συνέπεια εφαρμογής κάποιου ιδανικού νόμου ή κάποιας ηθικής εντολής, αλλά επειδή είναι ένα μυστήριο της Βασιλείας του Θεού, το οποίο εισάγει τον άνθρωπο στην ακατάλυτη και αιώνια χαρά και αγάπη.

Ο χριστιανικός γάμος, ως μυστήριο πλέον, βρίσκεται σε αντίθεση με την πραγματικότητα -πρακτική και εμπειρική- της μεταπτωτικής ανθρώπινης φύσης. Θεωρείται ο χριστιανικός γάμος από τον κόσμο, όπως άλλωστε και η διδασκαλία του Ευαγγελίου, ως ανέφικτη θεωρία, ένα απραγματοποίητο ιδανικό. Όμως υπάρχει μια κρίσιμη και αποφασιστική διαφορά ανάμεσα στο «μυστήριο» και στο «ιδανικό». Το μυστήριο δεν είναι μια φανταστική, και γι' αυτό ανύπαρκτη, αφηρημένη έννοια, ένα δημιούργημα της φαντασίας. Είναι ένα εμπειρικό γεγονός, στη βίωση του οποίου ο άνθρωπος δεν πορεύεται μόνος του, αλλά ενεργεί σε συνεργασία και κοινωνία με τον Θεό. Σ' ένα μυστήριο, η γήινη ανθρώπινη φύση μετέχει στην ευλογημένη θεϊκή πραγματικότητα του Παρακλήτου, του Αγίου Πνεύματος, χωρίς ούτε μια στιγμή να παύει να είναι πλήρως ανθρώπινη. Ουσιαστικά δηλαδή, όπως σημειώσαμε και πιο πάνω, ο άνθρωπος καθίσταται πιο αυθεντικός στη φύση του, ενώ ταυτόχρονα εκπληρώνει και τον πρωταρχικό προορισμό και λόγο της δημιουργίας του. Ένα μυστήριο είναι το «πάσχα-πέραςμα» στην όντως ζωή, καθώς γίνεται αφορμή σωτηρίας του ανθρώπου. Είναι η διάπλατα ανοικτή θύρα, η οποία οδηγεί στην αλήθεια της ανόθευτης και αγνής ανθρώπινης φύσης.

Ως εκ τούτου, το μυστήριο δεν είναι μια μαγική πράξη. Το Άγιο Πνεύμα δεν καταπιέζει την ανθρώπινη ελευθερία, αλλά, αντίθετα, ελευθερώνει τον άνθρωπο από τους περιορισμούς της αμαρτίας. Στην καινή ζωή που προσφέρει το Πνεύμα το Άγιο, το αδύνατο και ακατόρθωτο γίνεται αληθινά δυνατό και κατορθωτό, αρκεί

μόνο ο άνθρωπος να αποδεχθεί ελεύθερα ό,τι ο Θεός του προσφέρει. Αυτό φυσικά ισχύει και για το χριστιανικό γάμο.

Λάθη, παρανοήσεις, ακόμη και ενσυνείδητη επανάσταση ενάντια στο θέλημα του Θεού -δηλαδή η αμαρτία- είναι πιθανά, εφόσον ο άνθρωπος μετέχει στον παρόντα φθαρτό και γεμάτο οδύνη τρόπο ζωής του κόσμου τούτου, ο οποίος βρίσκεται εκτός του χώρου του Παραδείσου που κάποτε είχε δωρηθεί στον άνθρωπο. Η Εκκλησία αντιλαμβάνεται πλήρως την κατάσταση αυτή και γι' αυτόν το λόγο το μυστήριο της Βασιλείας του Θεού, που αποκαλύπτεται στο γάμο, δεν υποβιβάζεται από την ορθόδοξη ποιμαντική σε συλλογή από νομικές διατάξεις και κανονισμούς. Η πραγματική όμως κατανόηση και η δικαιολογημένη συγκατάβαση που δείχνει στην ανθρώπινη αδυναμία, είναι δυνατές μόνο αν κάποιος αναγνωρίσει την αποκλειστική και μοναδική πρωτοτυπία της διδασκαλίας της Καινής Διαθήκης, η οποία θεωρεί το γάμο ως μυστήριο.

Πηγή: π. Ιωάννης Μέγιεντορφ, *Ο Ορθόδοξος Γάμος*, Εκδ. Ακρίτας, σ. 43-49.